

Georgisch ensemble was indrukwekkend perfect

'Zelden heeft een culturele uitvoering op Texel meer bewondering gewekt dan het optreden van het Georgische staatsensemble 'Rustavi' gisteravond in de Burgemeester De Koning-hal.'

Ik herlees de recensie in de Texelse Courant van 4 oktober 1988. Een krant die samen met entreekaartjes en het uitgebreide programmaboek bewaard wordt in een speciaal daarvoor bestemde enveloppe.

Iedere Tesselaar zal deze avond met zijn eigen herinneringen beleefd hebben. Muziek kan gebeurtenissen van jaren geleden in een ruk naar het heden roepen. Het lied 'Voor de weduwen en gevallenen' bracht weemoed, verdriet maar ook een bede voor vrede en liefde.

'Waarom doen mensen elkaar toch zoveel verdriet', schreef ik met potlood op de bewaarenveloppe.

Na 44 jaar was ik ineens het kleine meisje op de Polderweg in Den Helder. Het kan september 1944 geweest zijn. Plotseling stonden ze daar een heel lange rij huifkarren met paarden. Met de mannen die daarbij hoorden wist niemand raad. Het waren geen Duitsers, dat was duidelijk, maar waar ze dan wel vandaan kwamen... De gesprekken van de inmiddels zeer uitgedunde bevolking ging nergens anders meer over. Zelf had ik als zesjarige andere interesses, waar ze vandaan kwamen vond ik niet belangrijk. Wat me wel intrigeerde was dat ze instrumenten bij zich hadden, muziek maakten en daarbij zongen. Héél anders dan bij ons, maar zó ongelooflijk mooi waren die vreemde klanken.

Ik deed iets wat levensgevaarlijk was. Weglopen in de platgebombardeerde stad die iedere keer opnieuw het doelwit kon zijn. Ik moest en zou ze nog een keer horen. Een kind in een oorlog dat betoverd werd door de muziek van deze mannen. Ineens waren ze vertrokken, naar Texel zo zei men. Het eiland waar wij ook naar toe zouden gaan, maar dan moest het eerst vrede zijn.

Texel, ik had het een keer bewust gezien, dat was op 18 juli 1943. De datum weet ik omdat er diezelfde avond een luchtgevecht was boven het mooie Marsdiep. Een Engels vliegtuig crashte en viel een paar straten bij ons vandaan op een huis. Geen Helderse doden dit keer, maar wel de vliegeniers, twee jongens, beiden 22 jaar.

Die zondagmiddag hadden wij: pappa, mamma, het babyzusje Ria in de kinderwagen een wandelingetje gemaakt door het zonnige maar zwaar verminkte Den Helder. En zoals altijd gingen we dan toch richting de dijk, terwijl we wisten dat het verboden gebied was. Onze dijk was spergebied. Iets waar de Heldersen woedend over waren. De moffen hadden zelfs 'hun dijk' afgepikt. Maar deze zondag ging het anders, bij het Reddingmonument troffen mijn ouders bekenden die ook een rondje maakten. Natuurlijk ging het gesprek over het dijkverbod. Stemmen klonken steeds harder, koppen werden roder. Er werd een besluit genomen: we gaan de dijk op, onze eigen dijk. En daar stonden we dan, voor ons lag een bijna rimpelloos Marsdiep met daarboven een strak blauwe hemel. En dáár aan de overkant was Texel. Mijn moeder zat op haar hurken naast me, 'zie je die kleine witte toren daar, dat is Den Hoorn daar is mijn oma geboren. Als het vrede is gaan we er met de boot naar toe. We nemen de fietsen mee en dan gaan we over het hele eiland rijden. Naar

de ooms en tantes, de Dennen en bramen plukken in de duinen, daar nemen we dan een emmertje voor mee. Maar eerst moet het vrede zijn...'

Het duurde nog heel lang, maar toen kwam de vrede en gingen we naar Texel. Met de boot, de fietsen mee. We zaten op het bovendeck met de mooie gelakte houten banken en boven onze hoofden de meeuwen. Spannend was hoe de boot de haven van Oudeschild invoer. De haven leek zo klein en veel te krap voor die grote boot. Als de loopplank dan eindelijk uitlag mochten de mensen de kade op. Daar ging ook weer veel tijd mee heen omdat iedereen z'n eigen fiets terug wilde. Maar dat gaf niet, er was immers zoveel te zien en te beleven. Met de fietsen reden we via de Schilderweg en het Schilderend vol bomen naar de Warmoesstraat. Onderweg kon je zien dat er door de oorlog net als in Den Helder veel kapot was gegaan. Ook hier een akelig gezicht. Oom Jan en tante Grieteka woonden in een heel groot huis, vroeger was er ook een winkel en een bakkerij geweest. Het was een feest om iedereen te zien, er werd gepraat en gelachen. Maar natuurlijk kwam ook het moment dat de grote mensen alleen nog maar over de oorlog konden praten en de kinderen er voor kozen in de tuin te gaan spelen.

Een tuin zó groot en mooi dat het op een park leek. Niet alleen bloemen en bomen, er was ook een moestuin. Oom Adam Kalf, de vader van tante Grieteka, verzorgde dat allemaal. Hij was vroeger de bakker geweest, een lieve nu oud geworden man. Tussen twee grote fruitbomen hing een schommel en dat vond ik het aller fijnste. Het werd nog veel fijner als je tijdens het schommelen ging zingen. En dat was alleen maar goed, want in het huis van oom Jan daar hoorde muziek. Hij hield er zoveel van dat het zelfs zijn werk was geworden. In de middag vertrokken we naar de Hoge Berg, de plek waar de 'Russen' begraven lagen. Van te voren was er met nadruk tegen ons gezegd dat daar niet gelachen en gepraat mochten worden. Het was immers een plek om stil te zijn, te herdenken.

Ik was vanzelf wel stil, had wel begrepen wie daar begraven lagen. Het waren de mannen van de Polderweg, met hun mooie muziek...

In Den Helder hadden we de oorlog op Texel kunnen horen omdat de harde voorjaarswind uit het noorden kwam. De zon scheen blij en het ging vrede worden. Papa zou terug komen van het geheime adres. Maar mamma was ook bezorgd en riep met regelmaat: 'Arm Texel, wat gebeurt daar allemaal'.

Inmiddels wisten we het, er was heel veel gebeurd.

En nu gingen we een bezoek brengen aan die begraafplek en herdenken. Ik wist niet zo goed wat ik me daar bij moest voorstellen. Het zou in elk geval heel treurig en somber zijn. Misschien ging de zon wel even minder schijnen.

Maar het tegendeel bleek waar, de zomerzon bleef stralen aan de hemel en overal waren bloemen. Niet zoals nu alleen maar rode rozen, maar klaprozen, korenbloemen, kamille en zoveel andere waarvan ik de namen nog niet wist. Vlinders fladderden vrolijk rond, vierden de mooie warme zomer. Bijen waren luid zoemend bezig met het verzamelen van nectar voor de winter. En de vogels, zij floten hun allermooiste wijsjes. Dit was niet verdrietig of treurig, hier werd je alleen maar blij, intens gelukkig van. Het leek een beetje of wij net als de doden mochten weten hoe de hemel er uit zag.

In oktober 1988 stonden we er weer. Opnieuw herdenken, maar nu samen met de mensen en de muziek uit Georgië. Kaarsen werden aangestoken. Rode voor de doden, witte voor de levenden. Er werd gesproken, gedeclameerd, muziek gemaakt.

Rode wijn, het werd gedronken uit hoorns en voor de doden uitgegoten over de graven. In alle toonaarden was er het verlangen naar veiligheid , broederschap en vrede.

Ineens voelde ik me weer tussen de klaprozen, de korenbloemen en kamille staan. Waren er de vogels, vlinders en bijen.

Pace, Vrede, Paece, het zijn woorden. Maar ik wist toen als kind zo heel vlak na de oorlog hoe het voelde, het ultieme gevoel van Vrede.

Nel Rommets

